

Prof. dr. A. van Nieuw Amerongen wint Jaarprijs 2004

De Jaarprijs van de Stichting Bevordering Tandheelkundige Kennis voor het beste artikel dat in de jaargang 2004 van het *Nederlands Tijdschrift voor Tandheelkunde* is verschenen, is toegekend aan het artikel 'De invloed van vruchten- en ijsthee op de pH en buffercapaciteit van speeksel', dat verscheen in het maartnummer van 2004. De uitreiking vond plaats op vrijdag 1 april 2005 tijdens het voorjaarscongres 'Cariës, een eeuw na Black' van de Nederlandse Vereniging van Tandartsen in congrescentrum De Reehorst te Ede. De prijs, bestaande uit een legpenning van het Tijdschrift en een geldbedrag van € 2.500,-, werd door de voorzitter van de Stichting, prof. dr. A.J.M. Plasschaert, overhandigd aan prof. dr. A. van Nieuw Amerongen, eerste auteur van het genomineerde artikel. Hij schreef het artikel samen met P.A.M. van den Keijbus en E.C.I. Veerman.

De Jaarprijs wordt sinds 1981 uitgereikt voor het beste artikel dat in de afgelopen jaargang in het Tijdschrift is verschenen. Enerzijds is deze prijs een eerbetoon aan de auteur(s), anderzijds moet deze prijs een stimulans zijn om goede artikelen ook voor de Nederlandse tandarts toegankelijk te maken. In de meeste gevallen wordt immers het door de Nederlandse belastingbetaler gefinancierde onderzoek in buitenlandse tandheelkundige bladen gepubliceerd. Bij de selectie van het meest relevante artikel zijn – naast de algemeen geldende voorwaarden voor een goed artikel – de belangrijkste criteria: leesbaarheid, originaliteit, evenwichtige presentatie en bruikbaarheid voor de tandarts-algemeen practicus als voornaamste afnemer van het Tijdschrift. De jury van de Jaarprijs is samengesteld uit leden van de Raad van Toezicht van de Stichting Bevordering Tandheelkundige Kennis en wisselt jaarlijks in samenstelling.

Het judicium van de jury luidde: "Dit artikel geeft een heldere en duidelijke uiteenzetting van de invloed van de zuurgraad en buffercapaciteit op tanderosie. In het onderzoek worden de zuurgraad en de buffercapaciteit van diverse soorten 'smaakjes' thee, ijsthee, frisdranken en vruchtensappen gemeten en met elkaar vergeleken. Juist de onderzochte dranken behoren in Nederland niet alleen tot de toegankelijke voedingsmiddelen, het zijn tevens voedingsmiddelen die door de consument als onschuldig worden ervaren als het gaat om een verband met tandbederf. In Nederland is in een in 2002 uitgevoerd epidemiologisch onderzoek al aangegeven dat er een grote toename van tanderosie is, uiteenlopend van 2% bij 12-jarigen tot 11-20% bij 16-jarigen. Deze onderzoeksgegevens bevestigen de bevindingen in de algemene praktijk. Uit eerdere onderzoeken blijkt dat de oorzaak van tanderosie vooral moet worden gezocht in de toename van het gebruik van frisdrank en alcoholische mixdranken naast andere oorzaken, zoals het gebruik van zure voeding en geneesmiddelen, eetstoornissen en maagaandoeningen. Deze publicatie heeft grote waarde voor de algemeen practicus door de duidelijke uiteenzetting en grote toepasbaarheid van de resultaten van het onderzoek. Hierdoor kan de tandarts de oorzaken van het probleem tanderosie beter herkennen en toelichten aan de patiënt. De gevonden resultaten kunnen tevens als ondersteuning dienen bij het samen met de patiënt zoeken naar alternatieve dranken."

Prof. dr. A. van Nieuw Amerongen (1944) volgde van 1962–1969 zijn studie Biochemie aan de Vrije Universiteit van Amsterdam. Daarna richtte hij zich op zijn dissertatieonderzoek naar hersenspecifieke eiwitten, dat op 27 juni 1974 tot een promotie leidde. Vanaf 1974 was hij werkzaam aan de subfaculteit Tandheelkunde

Prof. dr. A.J.M. Plasschaert (links) feliciteert prof. dr. A. van Nieuw Amerongen met zijn zojuist ontvangen Jaarprijs 2004.

van de Vrije Universiteit te Amsterdam, die in 1984 werd samengevoegd met de subfaculteit Tandheelkunde van de Universiteit van Amsterdam tot het Academisch Centrum Tandheelkunde Amsterdam (ACTA). Vanaf 1990 is Van Nieuw Amerongen als hoogleraar Orale Biochemie verbonden aan het ACTA. Zijn specialisaties betreffen voornamelijk speeksel en mondgezondheid, maar ook mucinen, antimicrobiële eiwitten en peptiden en tanderosie.

Van Nieuw Amerongen heeft als eerste auteur meer dan honderd wetenschappelijke publicaties op zijn naam staan en als co-auteur nog eens tweehonderd. Daarnaast heeft hij vijf boeken geschreven over speeksel en mondgezondheid. Het eerste boek – 'Speeksel en speekselklieren', dat uitkwam in 1987 – is zelfs vertaald in het Bahasa Indonesia en wordt nog steeds gebruikt aan de universiteiten van Jakarta, Bandung en Surabaya. In 1994 verscheen de tweede versie: 'Speeksel en mondgezondheid'. In 2004 is de derde uitgave verschenen: 'Speeksel, speekselklieren en mondgezondheid'. Uit zijn vele onderzoeken zijn acht octrooien voortgekomen. De laatste jaren richt Van Nieuw Amerongen zijn onderzoek voornamelijk op de ontwikkeling van nieuwe peptide-antibiotica en daarnaast ook op het ontstaan en de gevolgen van tanderosie.

De Stichting Bevordering Tandheelkundige Kennis en de Redactie van het Tijdschrift wensen vanaf deze plaats de winnende auteur, prof. dr. A. van Nieuw Amerongen, nogmaals van harte geluk. Ten slotte wederom dank aan de Nederlandse Vereniging van Tandartsen voor de gastvrijheid en de geboden gelegenheid om de Jaarprijs uit te reiken tijdens haar wetenschappelijke vergadering.